

Yttrande av Sundbybergs stads planeringsförutsättningar 2021– 2023

Grundskole- och gymnasienämnden

SUNDBYBERG STAD
Grundskole- och gymnasienämnden

2020-07-30

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Nämndens yttrande, en del i budgetprocessen	4
2.1	Bakgrund med tidsplan	4
3	Nämndens/bolagets bidrag för en hållbar utveckling	5
4	Demografisk utveckling för verksamhetens målgrupper	6
5	Nämndens/bolagets bidrag till stadens ekonomiska utmaningar	7
5.1	Så här gör vi annorlunda	7
5.2	Vad behöver vi fortsätta göra	8
5.3	Utveckling av volymer	8
6	Nämndens/bolagets investeringar	10
6.1	Nödvändiga investeringar	10
7	Förändringar i resursfördelningsmodell	11
8	En jämförelseanalys av skolpeng	12

1 Sammanfattning

Grundskole- och gymnasienämndens ram är i sin helhet budgeterad i skolpeng och lagstyrd verksamhet.

Sedan 2016 har inte skolpengen reviderats i samma takt som ökningen av löner och andra omkostnader. Skolorna har klarat de ökade kostnaderna genom att under flera år effektivisera sin organisation och verksamhet. Vilket har inneburit att personaltätheten i Sundbybergs kommunala skolor ligger under riksgenomsnittet.

Det innebär att om ytterligare effektiviseringar ska ske inom ram behöver dessa ske genom en minskad skolpeng, med risk för att kommunen inte klarar sitt kommunala ansvar eller kan bibehålla sina statsbidrag.

Det finns några åtgärder som nämnden kan genomföra för att spara. Dessa åtgärder ger mindre besparingar men stor negativ påverkan för enskilda medborgare.

2 Nämndens yttrande, en del i budgetprocessen

2.1 Bakgrund med tidsplan

I Sundbybergs stads budgetprocess arbetar förvaltningar och koncernbolag fram underlag som ligger till grund för planeringsförutsättningar. Planeringsförutsättningarna beskriver de ekonomiska, ekologiska och sociala nuläget i Sundbybergs stad. Planeringsförutsättningarna anger de finansiella förutsättningar som följer av den senaste samhällsekonomiska bedömningen och prognosen för kommunens intäkter. De beskriver också stadens demografi och verksamheternas utmaningar. Årets planeringsförutsättningar omfattar budgetåret 2021 samt planåren 2022-2023. Planeringsförutsättningarna fastslås av kommunstyrelsen under våren. Planeringsförutsättningarna ligger i sin tur som ett underlag för stadens budget.

Nämnderna och bolagen ges tillfälle att yttra sig över planeringsförutsättningarna och konsekvensbeskriva de hittills kända förändringarna som kan ha påverkan under planperioden i ett yttrande.

Arbetet följer stadens styrmodell och planeringsprocess, dock är budgetbeslutet framflyttat till oktober i år. Tidplan för årets arbete med planeringsförutsättningar finns nedan.

3 Nämndens/bolagets bidrag för en hållbar utveckling

Grundskole- och gymnasienämnden bedriver lagstyrd verksamhet. Nämnden måste kunna leverera skolplatser och utbildning inom grundskola och gymnasium för de elever som är skrivna i staden.

Ett sätt för nämnden att bidra till en hållbar ekonomi är att se över lokalutnyttjandet och modellen för lokalkostnader i syfte att skapa en mer transparent skolpeng.

Nämnden främjar idag en social hållbarhet genom sin resursfördelningsmodell som bidrar till lika villkor och tar hänsyn till socioekonomiska faktorer.

4 Demografisk utveckling för verksamhetens målgrupper

Inflyttningstakten till Sundbyberg är fortfarande hög. Kommunen har haft en ökning de senaste åren med drygt 200 elever per år. Kommande år minskar takten något även om befolkningsprognosen visar att det kommer att flytta in ca 150 nya grundskolelever per år fram till 2022. De stora elevökningarna är kostnadsdrivande eftersom varje elev genererar en skolpeng. Flera av dessa elever har annat modersmål och har därför behov av modersmålsundervisning och studiehandledning.

Antalet ökade skolplatser har kunnat garanteras genom att flera fristående skolor har etablerats i kommunen och ökat sitt intag de senaste åren. I budgeten för 2021 bör det i ramtilldelningen beaktas att kostnaden för elever i annan regi kostar mer än i egen regi på grund av lokalkostnadsersättning och måltidsersättning som tillkommer. Etableringen av fristående skolor säkerställer kommunens ansvar att tillhandahålla skolplatser till alla elever. En procent förflyttning av elever från kommunal regi till annan regi kostar drygt 1 mnkr extra per år. Prognosen för 2021 är att ca 3 procent fler av Sundbybergs elever kommer att gå i i skola i annan regi.

Den demografiska utvecklingen visar att antalet gymnasieelever ökar i Stockholms län. 2020 är de elever som lämnat gymnasiet färre än de elever som förväntas börja i gymnasiet till höstterminen. Prognosen är en ökad kostnad för nämnden på ca 10 mnkr/ år till följd av den stora ökningen av gymnasieelever.

5 Nämndens/bolagets bidrag till stadens ekonomiska utmaningar

Minskade statsbidrag

Statsbidragen har sedan 2019 minskat kraftigt till exempel har lågstadiesatsningen halverats, statsbidrag för utökad svenska för nyanlända och samordnare för nyanlända har tagits bort. Detta har konkret inneburit att grundskolorna har varit tvungna att minska antalet medarbetare.

Eventuella neddragningar av skolpeng kommer också att leda till neddragning av befintliga statsbidrag.

Migrationsverkets ändring av regeltolkning vad gäller vistelseort har inneburit kraftigt minskat bidrag för nyanlända.

Lärarlöner

I Sverige råder det brist på behöriga lärare inom vissa ämnen. Det innebär att rekrytering av dessa blir kostnadsdrivande eftersom tillgången är begränsad och efterfrågan är stor. Trots att personalomsättningen är förhållandevis låg så innebär varje rekrytering att snittlönekostnaden ökar.

De senaste årens statliga lönesatsningarna och löneavtal driver personalkostnaderna. Medellönen för en lärare i Sundbybergs grundskolor har sedan 2016 ökat med 11,6 procent. Lönekostnaderna för en skola utgör ca 78 procent av dess disponibla medel. Skolpengsuppräkningsen sedan 2016 motsvarar inte de ökade lönekostnader som skolorna har fått. Det visar att skolorna under flera år har effektiviserat sin verksamhet för att klara kostnadsökningarna.

Fler elever med särskilt stöd

Mot bakgrund av att staden de senaste åren expanderat och befolkningen ökat så ökar också antalet elever som har särskilda behov av insatser. Det innebär att kostnaderna för elever med särskilt stöd och elever som går i resursskolor ökar. Nämnden har tillsatt en utredning om en kommunal resursskola som ett sätt att hantera det framtida behovet. En resursskola skulle säkra det kommunala ansvaret för dessa elever och samtidigt minska skolskjutskostnaderna.

Politisk satsning

De politiska satsningarna för att stärka socioekonomiska skillnader mellan skolorna i staden bygger på en ersättning till varje elev viktat utifrån olika bakgrundsfaktorer. Det totala beloppet för dessa satsningar har under flera år varit oförändrad. Det innebär att den socioekonomiska ersättningen per elev har blivit lägre på grund av att stadens antal elever har ökat.

Interna prisuppräkningsar

Nämndens ramtilldelning för ökade KPI kostnader har de senaste åren inte motsvarat de faktiska interna prisuppräkningsarna. Flera interna stödfunktioner och upphandlingar såsom, IT, städ, tolktjänster och overhead har ökat mer än KPI uppräkningsen. Skolpengsuppräkningsen de senaste åren motsvarar inte de ökade omkostnader som skolorna har haft. Det visar att skolorna under flera år har effektiviserat sin verksamhet för att klara sina kostnadsökningar.

5.1 Så här gör vi annorlunda

Nämndsammanslagning

En sammanslagning av grundskole- och gymnasienämnden och förskolenämnden innebär att administrationen kan effektiviseras med ca 0,5 mkr. Trots att staden växer så skulle de administrativa kostnaderna kunna fortsätta att hållas låga. Det kommer även att innebära att skolor och förskolor kommer att kunna samverka och samfinansiera övergripande projekt

och verksamheter.

Resursskola

Uppdraget i budget 2020, att utreda start av resursskola 2021 i egen regi kommer innebära att kommunen kan säkra sitt ansvar och kostnader för dessa elever. Dessutom kommer nämndens skolskjutskostnader att minskas med ca 3 mnkr. Ytterligare en effekt av en kommunal resursskola är att kunskapen om denna verksamhet kommer att höja kvaliteten på övriga skolor.

Omsorg på obekväm arbetstid och vistelsetid

Nämnden har en liten andel verksamhet som inte är tvingande enligt lag och där kommunen skulle kunna minska servicen. Det är kommunens omsorg på obekväm arbetstid och möjligheten till ökad vistelsetid för studerande, föräldralediga och arbetssökande. En neddragning av denna service skulle kunna generera en besparing på ca 3 mnkr.

5.2 Vad behöver vi fortsätta göra

Sundbybergs skolpeng är låg i jämförelse med andra kommuner. Vid en jämförelse med 15 kommuner i närområdet, i huvudsak norrortskommuner, ligger Sundbybergs skolpeng i den nedre halvan.

Andelen lärare i Sundbyberg ligger lägre än riksgenomsnittet, vi har fler elever per lärare på våra skolor än rikets genomsnitt. Däremot har vi ökat lärartätheten något sedan 2017 och de förbättrade skolresultaten kan till viss del bero på detta.

Trots att Sundbybergs kommunala skolor har effektiviserat sin verksamhet under flera år så har resultaten förbättrats. 2019 har Sundbybergs skolor det högsta resultatet vad gäller "uppnått kunskapskraven i alla ämnen" sedan 2009.

Meritvärdet i Sundbybergs kommun ligger över riksgenomsnittet för första gången sedan 2015 (första mätdata).

I svenska som andraspråk i årskurs 6 har vi 2019 det bästa resultatet sedan 2013 (första mätdata).

Om lärartätheten sänks finns en risk att utvecklingen av resultaten försämras. Samtidigt finns en risk att det blir svårare att locka legitimerade lärare när lärartätheten sänks.

5.3 Utveckling av volymer

Utveckling av de generella volymerna i grundskola och gymnasieskola finns beskrivet i avsnitt 4.0 Demografisk utveckling för målgruppens verksamheter

Grund- och gymnasiesärskolan

Inom grundsärskolan finns idag ca 50 elever inskrivna och inom gymnasiesärskolan finns det 25 elever inskrivna. Särskoleeleverna beräknas öka i enlighet med den nationella beräkningen för särskola som är att cirka 1 procent av eleverna i befolkningsprognosen i skolåldern tillhör grundsärskola (inkl. inriktning tränings-särskola).

Modersmål och studiehandledning

Behovet av modersmål i grundskolan ökar i takt med att inflyttningen till kommunen ökar. Sundbyberg har en fortsatt hög anhörig- och arbetskraftsinvandring vilket gör att behovet av modersmål och studiehandledning är fortsatt högt.

Elever med särskilt stöd och på resursskolor inom grundskola

Antalet elever i F-9 som beviljats särskilt stöd har ökat och är idag knappt 4 procent av stadens totala elevantal. Kostnaden per elev för särskilt stöd och tilläggsbelopp har ökat varje år sedan 2016. En översyn har gjorts för att säkra likvärdighet i bedömningarna av eleverna. Trots detta så kommer kostnaderna att fortsätta öka så länge antalet grundskoleelever ökar.

Skolskjuts

Till följd av att elever med särskilt stöd och som går på resursskolor utanför kommunen, har blivit fler så ökar också skolskjutsarna. Kostnaderna för skolskjuts är enligt det avtal som staden har med taxibolaget. Dessa kostnader skulle minska med minst 3 mnkr om nämnden beslutar om start av kommunal resursskola.

Specialskolor

Statens institutionsstyrelse (SIS) tillhandahåller skolplatser för omhändertagna elever, enligt lagen om vård av unga (LVU). Kostnaden för dessa elever belastar hemkommunen och är mycket högre än ordinarie grundskolepeng. Utvecklingen det senaste året visar att dessa elever ökar.

Verksamhet, Volym	å-pris	Budget 2020, antal	Prognos, 2020, antal	Prognos, 2020, kostnad (mnkr)	Antal 2021	Förändring Antal	Beräknad effekt 2021, kr	Plan 2022 ytterligare kostnad mnkr	Plan 2023 ytterligare kostnad mnkr
SIS elever	320 400	0,0	3,0	0,7	3,0	3,0	961 200,0	0,0	0,3
Tilläggsbelopp GRU	110000	170,0	170,0		175,0	5,0	550 000,0	0,5	0,3
Avtalselever GRU	255000	68,0	68,0		70,0	2,0	510 000,0	0,5	0,6
Tilläggsbelopp GY	104000	25,0	25,0		26,0	1,0	104 000,0	0,0	0,1
Resursskola uppstart						0,0	3 000 000,0	1,5	1,3
Ökning av politiska satsningar/socioekonomisk förd						0,0	2 800 000,0	3,0	3,2
						0,0	0,0		
						0,0	0,0		
Summa förändring	1 041 500	408,0	501,0	1,7	511,0	103,0	7 925 200,0	5,5	5,8
							7,9		

Prognosen för tilläggsbelopp (grundskolan, gymnasiet, avtalselever och elever i mindre grupper i gymnasiet) är att volymerna kommer att vara oförändrade för 2020. Nämnden kommer att få volymökningar för tilläggsbelopp från 2021 och kommande år.

SIS elever har tidigare inte funnits med i budget. Vilket är nödvändigt eftersom dessa elever ökar i antal och kostar mycket mer än grundskolepengen.

Det totala beloppet för de politiska satsningarna för att stärka socioekonomiska skillnader mellan skolorna i staden har under flera år varit oförändrad. Det innebär att den socioekonomiska ersättningen per elev har blivit lägre på grund av att stadens antal elever har ökat. Beloppet för satsningen föreslås ökas så att den står i relation till stadens elevökning. Äskandet är ett totalbelopp som bygger på en procentuell ökning i relation till volymuppräknningen.

Äskande av medel för start av resursskola gäller läsåret 21/22 och får alltså halvårseffekt kalenderår 2021. Resursskolan beräknas ha fullt antal elever och en budget i balans till läsåret 23/24 kalenderår 2024. Äskandet är på 3,0 mnkr för 2021 och 2,8 mnkr för 2022 och 2023, totalt 5,8 mnkr för 2021-2023.

6 Nämndens/bolagets investeringar

6.1 Nödvändiga investeringar

Nämnden förväntas inte ha större investeringskostnader än tidigare år. En tillfällig ökning av investeringskostnader förväntas ske under 2022 till följd av flytt av stadens särskola samt eventuell uppstart av resursskola. Investeringskostnader på nämnden används till upprustning av lärmiljöer, möbler och inredning. Även vissa smärre lokalförändringar som behövs till följd av verksamhetsändringar hanteras inom nämndens investeringskostnad.

Nämndens föreslagna prioriterade investeringar

Projektnummer	Namn	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023	Totalt planperioden
99204	GGN inventarier	2 500	3 500	2 500	8 500
Summa investeringar		2 500	3 500	2 500	8 500

7 Förändringar i resursfördelningsmodell

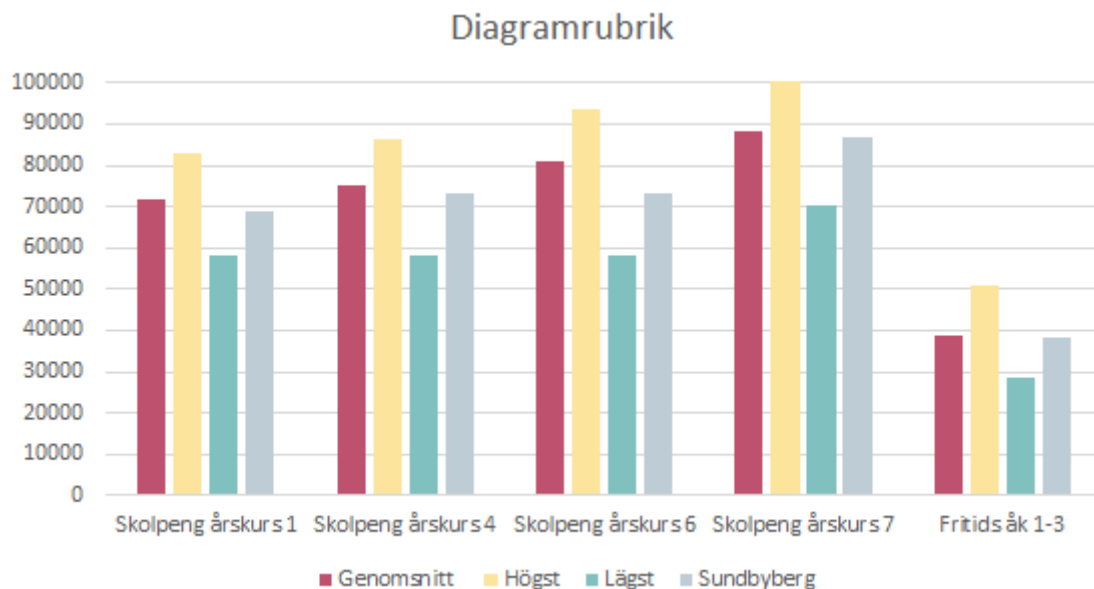
Nämnden ställer sig positiv till en översyn och förändring av modellen för lokalkostnader. Det skulle innebära att beräkningen av skolpengen blir mer transparent. Samma peng skulle då betalas ut till egen kommunal och annan regi. Elevflyttningar mellan de olika regierna kommer då inte att påverka kostnaderna, vilket minskar osäkerheten i budgetberäkningen.

Viktigt att beakta i utredningen vid en förändring av modellen för lokalkostnader är:

- Hantering nybyggnation
- Differentiering kostnader nya och gamla byggnader
- Koppling till underhållsplaner
- Avställning av delar av byggnader

8 En jämförelseanalys av skolpeng

Diagrammet nedan visar Sundbybergs skolpeng i jämförelse med 15 kommuner i närområdet, i huvudsak norrortskommuner. Sundbyberg når inte upp till genomsnittet av peng i någon del. Sundbybergs skolpeng ligger i den nedre halvan jämfört med dessa 15 kommuner.

Sundbybergs uppräknings av skolpeng de senaste åren har inte motsvarat de faktiska kostnadsökningarna för löner och omkostnader. Skolorna har klarat detta genom att under flera år effektivisera sin organisation och verksamhet. Vilket har inneburit att personaltätheten i Sundbybergs kommunala skolor ligger under riksgenomsnittet.

Det innebär att om ytterligare effektiviseringar ska ske inom ram behöver dessa ske genom en minskad skolpeng. En minskad skolpeng skulle innebära att personal -och lärartätheten skulle minskas ytterligare, i vissa skolor skulle det då inte finnas en lärare per klassrum, dessutom skulle statsbidragen minskas.